

**MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI**

***PROGRAMĂ ȘCOLARĂ PENTRU CICLUL SUPERIOR AL LICEULUI***

***EDUCAȚIE SPIRITUALĂ***  
**(curriculum diferențiat)**

**CLASELE A XI-A – A XII-A**

**Filiera vocațională, profil teologic**  
**Specializarea: Teologie reformat**

*Aprobat prin ordinul ministrului*

*Nr. .... / .....*

**București, 2008**

## NOTA DE PREZENTARE

Obiectivul general al disciplinei *Educația spirituală – cultul reformat* constă în formarea personalității în concordanță cu valorile spiritualității creștine, prin integrarea cunoștințelor adecvate în structurarea de atitudini moral-creștine și prin aplicarea învățaturii de credință în viața proprie și a comunității.

Prin cunoștințele, atitudinile și valorile promovate, disciplina contribuie la formarea competențelor cheie stabilite la nivelul Comisiei Europene, cu precădere la formarea celor care vizează domeniile: a învăța să înveți, competențe interpersonale, interculturale, sociale și civice și „sensibilitate la cultură”. Contribuția *Educației spirituale – cultul reformat* la aceste domenii este prezentată detaliat astfel:

- **a învăța să înveți**
  - abilități: manifestarea autonomiei, a perseverenței și a disciplinei în procesul de învățare, reflecția critică asupra diferitelor aspecte ale învățării, din perspectiva propriei identități religioase și a atitudinii ecumenice;
  - atitudini: aprecierea pozitivă a învățării și a importanței acesteia pentru dezvoltarea proprie; adaptabilitate și flexibilitate în raportarea la cele învățate; automotivație și inițiativă în procesul de învățare; dorință de dezvoltare și perfecționare permanentă;
- **competențe interpersonale, interculturale, sociale și civice**
  - cunoștințe: informații despre propria credință și despre alte credințe și convingeri; cunoștințe referitoare la principalele evenimente din istoria Bisericii; noțiuni referitoare la atitudini și comportamente creștine în relația cu aproapele și în raportarea la comunitate; modele biblice de comportament și de viață;
  - abilități: asumarea și susținerea propriei identități religioase; integrarea în comunități variate din punct de vedere al convingerilor; respectarea opiniilor și a comportamentelor semenilor; eliminarea din comportament a oricărei forme de violență pe criterii religioase; medierea situațiilor conflictuale care pot apărea la nivelul comunității;
  - atitudini: înțelegerea diferențelor dintre valorile specifice diferitelor religii; respectul față de cei de alte credințe și convingeri; responsabilitate în raport cu propriul comportament; acceptarea diversității și susținerea coeziunii la nivelul comunității; implicarea în viața comunității;
- **„sensibilitate la cultură”**
  - cunoștințe: contribuția religiei la cultura și civilizația universală (istorie, limbă, literatură, artă, civilizație etc.);
  - abilități: analizarea, compararea și dezbateră vizând rolul religiei în cultura universală;

- atitudini: asumarea propriei identități religioase și manifestarea respectului pentru alte credințe; manifestarea unor atitudini pozitive față de formele de expresie culturală.

Disciplina *Educația spirituală – cultul reformat* face parte din aria curriculară "Om și societate" și i se alocă 1 oră pe săptămână în curriculumul liceelor teologice reformatate – utilizând pentru predarea acestei discipline ora de „Religie” din trunchiul comun.

Programa școlară de *Educația spirituală – cultul reformat* este structurată pe următoarele componente:

- competențe generale – comune pentru toate programele școlare
- valori și atitudini
- competențe specifice asociate cu conținuturi;
- conținuturi ale învățării;
- sugestii metodologice.

## COMPETENȚE GENERALE

- 0. Definirea specificului spiritualității creștine în comparație cu convingerile și sistemele de valori străine**
- 1. Utilizarea adecvată a conceptelor specifice spiritualității creștine în diferite situații de comunicare**
- 2. Integrarea valorilor și convingerilor spiritualității creștine în structura propriilor atitudini și comportamente.**
- 3. Aplicarea valorilor spiritualității creștine în viața personală și a comunității**
1. Corelarea valorilor spiritualității creștine cu valorile cunoscute la alte discipline de învățământ

## VALORI ȘI ATITUDINI

- Conștientizarea învățăturii despre rolul și locul spiritualității creștine în viață personală și cea comunitară
- Dezvoltarea respectului față de valorile vieții spirituale ale creștinului
- Responsabilitățile izvorite din asumarea valorilor spiritualității creștine ce decurg din apartenența la diferite identități (confesiune, națiune, comunitate, profesie, cultură etc.)
- Influența asumării spiritualității creștine asupra mediului înconjurător
- Interesul permanent pentru aprofundarea și asumarea valorilor spiritualității creștine în vederea permanentei deveniri spirituale

- Singura mea consolare în viață, cât și în moarte este: „Faptul, că atât trupul , cât și sufletul meu, fie trăiesc, fie mor, mu-mi aparțin mie însumi, ci sunt proprietatea credinciosului meu Domn și Mântuitor, Isus Hristos, care a dat satisfacție deosebită cu scumpul Său sânge pentru toate păcatele mele, m-a slobozit de sub toată puterea Satanei și mă păzește în așa fel, încât fără voia Tatălui meu ceresc nu va putea cădea nici măcar un fir de păr de pe capul meu, din contră, toate lucrurile trebuie să servească spre desăvârșirea mea, de aceea mă asigură cu Sfântul Duh în privința vieții veșnice și-mi face inima dornică și gata ca de acum înainte să trăiesc pentru El.” (Catehismul din Heidelberg, răspunsul 1.)

**CLASA A XI-A**  
**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI**

**1. Definirea specificului spiritualității creștine în comparație cu convingerile și sistemele de valori străine**

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Argumentarea învățaturii de credință reformată despre Biserică	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Oficiul de unic conducător al lui Isus</li> <li>• Mântuirea vine de la Dumnezeu, dar instrumentele sunt date Bisericii</li> </ul>
1.2. Evidențierea faptului, că Dumnezeu a ales Biserica pentru a-L sluji și, că membrii Bisericii s-au renăscut prin Sfântul Duh	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Biserica vizibilă, invizibilă, militantă și triumfătoare; caracterul transcendent al Bisericii</li> <li>• gloria Bisericii vizibile se reflectă în membrii săi; gloria Bisericii este o realitate ascunsă</li> </ul>
1.3. Argumentarea rolului Bisericii în lumina învățăturilor Sfintei Scripturi, în lumea noastră secularizată	<ul style="list-style-type: none"> <li>• „Nu Mă rog ca să-i iei din lume, ci ca să-i păzești pe ei de cel viclean.” (Ioan 17, 15)</li> <li>• Triumful Bisericii - promisiune și realitate</li> <li>• Puterea cheilor</li> <li>• Secularizare, Biserica secularizată</li> <li>• Căi moderne de evitare a Bisericii, indiferența dogmatică</li> </ul>

**2. Utilizarea adecvată a conceptelor specifice spiritualității creștine, în diferite situații de comunicare**

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. Utilizarea adecvată a termenilor specifici spiritualității creștine în argumentarea învățaturii despre Biserică	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Gloria Capului unic al Bisericii</li> <li>• Caracterul apostolic al Bisericii</li> <li>• Sfîntenția și universalitatea Bisericii</li> </ul>

2.2. Analizarea semnificațiilor actuale ale unor termeni specifici Bisericii, în diferite contexte de comunicare (limbaj specializat, limbaj colocvial etc.)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Unitatea, varietatea și diviziunea Bisericii</li> <li>• Universalitatea Bisericii</li> <li>• Apostolitatea organizatorică și dogmatică</li> <li>• Progresiunea și indistructibilitate Bisericii</li> </ul>
--	---

### 3. Integrarea valorilor și convingerilor spiritualității creștine în structura propriilor atitudini și comportamente

Competențe specifice	Conținuturi
3.1. Argumentarea, că biserica autentică s-a fondat pe apostoli și continuitatea lui se bazează pe apostolitatea organizatorică și cea dogmatică.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Vechimea și continuitatea bisericii</li> <li>• Biserica, comunitatea credincioșilor în care Dumnezeu este mereu prezent</li> <li>• Relația dintre Hristos și Biserică ca relația mirelui cu mireasa</li> <li>• Necesitatea necondiționată a purității miresei</li> </ul>
3.2. Alegerea căii vieții și a profesiei, cu plusul emoțional-moral rezultat din credință și viața comunitară creștină.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Oficiul universal al credincioșilor, oficii speciale și originea lor</li> <li>• funcție, demnitate, demnitar, putere originară, putere primită</li> </ul>
3.3. Perseverarea în faptele vieții comunitare spre o mai mare glorie a lui Dumnezeu, în folosul comunității și spre bucuria împlinirii personale.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Asigurarea creșterii în credință a membrilor Bisericii</li> <li>• Misiunea internă și externă</li> <li>• Propovăduirea Evangheliei celor ce sunt în afara Bisericii</li> </ul>

### 4. Aplicarea valorilor spiritualității creștine în viața personală și a comunității

Competențe specifice	Conținuturi
4.1. Identificarea cu competență în vorbe și realizarea în fapte a formelor actuale de propovăduire a misiunii Bisericii, cu bucuria evangheliei înțelese	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Propovăduirea pocăinței, a bucuriei, a mântuirii, a recunoștinței și a domniei lui Hristos</li> <li>• Taine, sfintele taine; importanța și eficiența sfintelor taine</li> </ul>
4.2. Argumentarea posibilității împlinirii profesionale, familiale și comunitare prin Biserică și în comunitatea bisericească	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Funcția de demnitate, funcții universale, funcții speciale</li> <li>• Funcția de preot, funcția consiliului de bătrâni, funcția diaconului</li> </ul>
4.3. Evidențierea manifestărilor concrete ale opoziției dintre biserică și lume	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Biserica, organism și organizație</li> <li>• Puritatea și unitatea Bisericii</li> <li>• Responsabilitatea membrilor Bisericii</li> </ul>

### 5. Corelarea valorilor spiritualității creștine cu valorile cunoscute la alte discipline de învățământ

Competențe specifice	Conținuturi
5.1. Argumentarea că, protofermele bisericii din Vechiul Testament dovedesc universalitatea lui, dar aceasta a devenit completă în perioada Noului Testament.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Sfințenia și universalitatea Bisericii</li> <li>• Unitatea armonioasă a membrilor Bisericii</li> <li>• Biserica: adevărul și mântuirea</li> <li>• Unitate și varietate, unitate și diviziune</li> <li>• Idealul unității vizibile</li> </ul>

5.2. Înțelegerea că adevărata armonie este virtutea oamenilor diferiți, bazat pe iubire.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Copiii sfinți, dascălul tinerilor</li> <li>Legământului, dascălul credincioșilor adulți</li> <li>• Ocrotirea și mângâierea celor în mizerie</li> <li>• Evanghelizarea (bisericească și didactică)</li> </ul>
--	---

## UNITĂȚI DE CONȚINUT

### 1. Gloria pierdută?

#### Termeni religioși-cheie, concepte, probleme de atins

- gloria bisericii este o realitate ascunsă
- secularizare, biserica secularizată
- căi moderne de evitare a bisericii, indiferența dogmatică
- biserica Noului Testament, revelație mai completă

#### Conținuturi:

- Gloria pierdută?
- Vechimea și continuitatea bisericii

### 2. Semne și particularități ale Bisericii

#### Termeni religioși-cheie, concepte, probleme de atins

- Biserica vizibilă, membrii Bisericii
- Biserica invizibilă, membrii renăscuți prin clemența Sfântului Duh
- gloria Bisericii vizibile se reflectă în membrii săi
- biserica militantă și triumfătoare, caracterul transcendent al bisericii
- unitatea, varietatea și diviziunea bisericii, universalitatea bisericii
- apostolitatea organizatorică și dogmatică
- progresele și indistructibilitatea bisericii
- oficiul de unic conducător al lui Isus
- mântuirea vine de la Dumnezeu, dar instrumentele sunt date bisericii

#### Conținuturi:

- Biserica vizibilă și invizibilă, Biserica militantă și triumfătoare
- Unitate și varietate, Unitate și diviziune, Idealul unității vizibile
- Sfințenia bisericii
- Universalitatea bisericii
- Caracterul apostolic al bisericii
- Progresele și indistructibilitatea bisericii
- Gloria Capului unic al bisericii
- Unitatea armonioasă a membrilor bisericii
- Biserica, adevărul și mântuirea

### 2. Organismul și organizația bisericii

### **Termeni religioși-cheie, concepte, probleme de atins**

- biserică, organism, organizație
- puritatea și unitate bisericii
- responsabilitatea membrilor bisericii

### **3. Funcții în Biserică**

#### **Termeni religioși-cheie, concepte, probleme de atins**

- funcție, demnitate, demnitar, putere originară, putere primită
- oficiul universal al credincioșilor, oficii speciale și originea lor
- preot, presbiter, diacon (particularități, atribuții, condiții de aptitudine etc.)

#### **Conținuturi:**

- Funcția de demnitate, Funcții universale, Funcții speciale
- Funcția de preot, Funcția consiliului de bătrâni, Funcția diaconului

### **4. Dubla responsabilitate a bisericii**

#### **Termeni religioși-cheie, concepte, probleme de atins**

- asigurarea creșterii în credință a membrilor bisericii
- propovăduirea Evangheliei celor ce sunt în afara bisericii
- misiunea internă și externă

### **5. Misiunea Bisericii**

#### **Termeni religioși-cheie, concepte, probleme de atins**

- propovăduirea și învățarea Cuvântului lui Dumnezeu
- propovăduirea pocăinței, a bucuriei, a mântuirii, a recunoștinței și a domniei lui

Hristos

- taine, sfintele taine, importanța și eficiența sfintelor taine
- copiii sfinți, dascălul tinerilor Legământului, dascălul credincioșilor adulți
- mângâierea celor în mizerie, consolare
- evanghelizarea (bisericească și didactică)

#### **Conținuturi:**

- Suprema misiune a bisericii
- Sfintele Taine
- Copiii sfinți, Dascălul tinerilor Legământului, Dascălul credincioșilor adulți
- Propovăduitor al consolării
- Evanghelizarea bisericească, Evanghelizarea didactică
- Față în față cu lumea, Binecuvântare pentru lume

### **6. Biserica în lume**

#### **Termeni religioși-cheie, concepte, probleme de atins**

- opoziția dintre biserică și lume
- triumful bisericii - promisiune și realitate (împlinire)
- inclusivitatea și exclusivitatea bisericii
- puterea cheilor
- disciplina bisericească - condiția păcii și a purității bisericii



- suveranitatea bisericii

**Conținuturi:**

- Separat de lume, Triumfător în lume
- Inclusivitatea bisericii, Exclusivitatea bisericii
- Cheile Împărăției Cerurilor, Disciplina mântuitoare, Suveranitatea bisericii

**7. Comunitatea bisericească****Termeni religioși-cheie, concepte, probleme de atins**

- ales al lui Dumnezeu
- "prietenia" dintre Dumnezeu și om
- biserica, comunitatea credincioșilor în care Dumnezeu este prezent
- slujba comună
- relația dintre Hristos și biserică ca relația mirelui cu mireasa
- necesitatea necondiționată a purității miresei

**Conținuturi:**

- Aleșii și prietenii lui Dumnezeu
- Locul lui Dumnezeu în biserică
- Slujba comună, Calitatea slujbei comune, Mireasa Mielului

**LECȚII DE SINTEZĂ**

1. Particularitățile bisericii vizibile și manifestarea acestor însușiri în zilele noastre
2. Biserica, organism și organizație - interpretări, consecințe
3. Funcții universale și funcții speciale în biserică
4. Biserica în societatea postmodernă
5. Necesitatea propovăduirii Evangheliei pentru toți
6. Caracteristicile slujbei comune în slujba bisericească

## SUGESTII METODOLOGICE

Conținuturile propuse în programa școlară de *Educație spirituală – cultul reformat* pentru clasa a XI-a sunt structurate pe următoarele domenii tematice: Gloria pierdută? Semne și particularități ale Bisericii, Organismul și organizația bisericii, Funcții în Biserică, Dubla responsabilitate a bisericii, Misiunea Bisericii, Biserica în lume, Comunitatea bisericească

Aceste domenii permit aprofundarea cunoștințelor asimilate în anii anteriori prin prelucrări concentrice și prin introducerea unor elemente tematice noi.

Temele au fost selectate din perspectiva următoarelor principii:

- accentuarea caracterului pragmatic, prin centrarea pe dezvoltarea de atitudini și de comportamente;
- referirea la aspecte actuale din viața personală și din viața comunității;
- corelarea cunoștințelor cu cele dobândite la alte discipline de învățământ, mai ales la nivelul ariei curriculare "Om și societate".

Prezentul curriculum este conceput într-o manieră flexibilă, care permite profesorului libertatea de opțiune în maniera de abordare a unei lecții. Construirea demersului didactic trebuie realizată în concordanță cu competențele specifice și trebuie să respecte structura internă a temelor, precum și particularitățile clasei și ale elevilor.

Se recomandă utilizarea unor activități de învățare precum:

- dialogul, dezbaterile pe teme diferite;
- studiul de caz cu rol de exemplificare a elementelor de morală creștină;
- problematizarea unor aspecte (Organismul și organizația bisericii, Funcții în Biserică, Dubla responsabilitate a bisericii etc.);
- implicarea în rezolvarea unor probleme concrete din viața comunității;
- argumentarea biblică;
- utilizarea calculatorului și a altor mijloace audio-vizuale pentru ilustrarea unor teme, pentru căutarea de informații sau pentru documentarea pe o temă dată.

În cadrul orei de Educație spirituală, evaluarea trebuie să aibă caracter formativ, cu scopul motivării elevului pentru aplicarea în practică a învățăturilor de credință. Deoarece